

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Педагогічний факультет

Кафедра початкової освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Дитяча література
та методика навчання літературного читання**

Освітня програма 013 «Початкова освіта»

першого (бакалаврського) рівня

за спеціальністю 013 Початкова освіта

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Автор і розробник курсу: доктор філологічних наук,
професор кафедри початкової освіти

Качак Тетяна Богданівна

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 29го серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Дитяча література та методика навчання літературного читання
Викладач	Доктор філологічних наук, професор Качак Тетяна Богданівна
Контактний телефон викладача	0990475972
Е-mail викладача	tetiana.kachak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Вівторок, 15.00, 701 ауд. (Бандери, 1) або онлайн за покликанням: https://us04web.zoom.us/j/3021985286?pwd=TFIWRURHYIBC VitaV3ZyU0VtSGE4dz09

2. Анотація до навчальної дисципліни

«Дитяча література та методика навчання літературного читання» – складова блоку дисциплін професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Предметом її вивчення є українська й зарубіжна література, адресована дітям та юнацтву; зміст літературної освіти у початковій школі (прочитання та осмислення, аналіз літературних текстів, які включені у навчальну програму з мовно-літературної освітньої галузі; рекомендовані для додаткового читання молодшим школярам; передбачені для вивчення за варіативною складовою навчальної програми), а також система методичних знань про закономірності процесу навчання літературного читання, формування літературної компетентності у здобувачів освіти.

Курс «Дитяча література та методика навчання літературного читання» побудовано на трьох основних компонентах: «українська дитяча література», «зарубіжна дитяча література», «методика навчання літературного читання».

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни – ознайомлення студентів із класичною і сучасною українською та зарубіжною літературою для дітей; формування літературно-методичної компетентності майбутніх педагогів та сприяння засвоєнню знань, розвитку вмінь і навичок з організації дитячого читання у початкових класах з активним використанням ефективних методів, підходів, інформаційних та інших освітніх технологій.

Основними цілями вивчення дисципліни є підготовка учителів початкової школи до реалізації змісту й завдань літературної освіти, які володіють:

- фундаментальними знаннями змісту літературної освіти НУШ (ознайомлені із класичною і сучасною українською та зарубіжною літературою для дітей та юнацтва);
- відповідними компетентностями, необхідними для організації процесу навчання мовно-літературної галузі, зокрема літературного читання в початковій школі з використанням цифрових інструментів та інших інноваційних технологій;
- практичними й методичними навичками проведення уроку, розвитку дитячого читання й формування читацької, літературознавчої, бібліотечно-бібліографічної та особистісно-діяльнісної компетентності молодших школярів;
- креативним педагогічним мисленням, здатністю до інноваційної діяльності та саморозвитку.

4. Програмні компетентності та результати навчання

У процесі вивчення дисципліни студенти набувають **інтегральної** (здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії), загальних та спеціальних (фахових) компетентностей.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-4. Здатність працювати в команді, міжособистісної взаємодії

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної,

мистецької, фізкультурної.

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

СК-13. Здатність до формування у здобувачів початкової освіти інфомедійної грамотності, критичного мислення та умінь аналізувати медійну інформацію.

СК-14. Здатність здійснювати професійну діяльність в умовах регіонального освітнього середовища.

4. Програмні компетентності та результати навчання

ПР-01. Організувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР-04. Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.

ПР-06. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та

історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР-07. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових, індивідуальних, особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-10. Використовувати в освітній практиці різні прийоми формування, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПР-17. Формувати критичне мислення та інфомедійну грамотність учнів початкових класів.

ПР-18. Використовувати особливості регіонального освітнього середовища для ефективного навчання і виховання учнів початкової школи.

5. Організація навчання

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	22 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	36 год. 4 год.
самостійна робота	118 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семест р	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
4, 5	013 «Початкова освіта»	2, 3	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Модуль 1. Зародження і розвиток української дитячої літератури. Формування читацької компетенції та літературознавчої молодших школярів			
Тема 1. Вступ. Література для дітей та юнацтва як об'єкт вивчення. Основи теорії літератури. Літературна освіта молодших школярів.	2	2	6
Тема 2. Народнопоетична творчість для дітей. Програма з «Літературного читання» для початкової школи.	2	2	8
Тема 3. Зародження і формування української дитячої літератури XI – поч. XIX століття. Підручники «Літературне читання».	1	2	8
Тема 4. Нова українська дитяча література XIX – початку XX століття. Методика формування читацької компетенції молодших школярів.	1	4	8
Тема 5-6. Література для дітей та юнацтва у 20-50-х роках XX ст. Методика формування читацької компетенції молодших школярів.	1	2	10
Тема 7-8. Українська література для дітей другої половини XX століття. Літературознавча компетенція молодших школярів.	1	4	10
Тема 9-10. Українська література для дітей другої половини XX століття. Вивчення творів різних жанрів на уроках читання у початковій школі.	2	4	10
Модуль 2. Сучасна українська та зарубіжна література для дітей і юнацтва. Формування читацької самостійності учнів. Креативні методики промоції дитячої книжки і читання.			
Тема 11-12. Українська дитяча література на сучасному етапі. Формування особистісно-діяльнісної компетентності молодших школярів.	2	4	10
Тема 13-14. Українська дитяча література на сучасному етапі. Основи бібліотечно-бібліографічної компетенції молодших	2	4	10

школярів.			
Тема 15. Французька література для дітей. Формування читацької самостійності у молодших школярів.	1	2	6
Тема 16. Німецька література для дітей. Особливості вивчення зарубіжної літератури для дітей у початковій школі.	1	2	6
Тема 17-18. Англійська література для дітей. Креативність вчителя та учня у системі літературної освіти у початковій школі.	2	2	10
Тема 19. Скандинавська, італійська й польська література для дітей та юнацтва. Креативність вчителя та учня у системі літературної освіти у початковій школі.	2	4	10
Тема 20. Література для дітей письменників США. Промоція дитячої книжки і дитячого читання серед молодших школярів.	2	2	6
ЗАГ.:	22	40	118

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>4 семестр: Семінарське заняття 5 б. х 9= 45 б. Лабораторне заняття – 5 б. Самостійна робота – 5 б. Контрольна робота – 5 б. Підсумкове тестування – 40 б. Разом 100 б. (Залік).</p> <p>5 семестр: Семінарське заняття 5 б. х 9= 45 б. Лабораторне заняття – 5 б. Самостійна робота – 5 б. Контрольна робота – 5 б. Екзаменаційна робота (тестування або усно-письмовий іспит з використанням екзаменаційних білетів) – 40 б. Разом 100 б. (Екзамен).</p>
Вимоги до письмових робіт	Студенти виконують письмові роботи й готують самостійні роботи з використанням цифрових інструментів та різного медіаконтенту. Це мають бути самостійні творчі розробки. Контрольна робота може бути у вигляді тестування, розміщеного на сайті дистанційного навчання чи

	творчої письмової роботи.
Семінарські заняття	Робота на кожному семінарському занятті складається з підготовки питань, запропонованих у плані заняття, та виконання завдань, запропонованих для самостійної роботи (роботи, виконані з використанням цифрових інструментів, які вивчають, завантажують у класрум). За умови успішно виконаного завдання в повному обсязі за одне заняття студент отримує макс. 5 б.
Умови допуску до підсумкового контролю	До підсумкового контролю студент допущений за умови виконання 60 % завдань та пройденого тестування на сайті дистанційного навчання
Підсумковий контроль	Залік у 4 семестрі виставляється на основі отриманих оцінок за практичні та лабораторне заняття, самостійну роботу, контрольну роботу й тестування. Підсумкова оцінка у 5 семестрі виставляється на основі отриманих оцінок за практичні та лабораторне заняття, самостійну роботу, контрольну роботу та екзаменаційну роботу (пройдене тестування чи усно-письмові відповіді на питання екзаменаційного білета)

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: Письмові й творчі роботи студенти виконують з використанням сучасних цифрових інструментів та здають у класрум. Неприпустимо використовувати чужі роботи чи їхні фрагменти.

Академічна доброчесність: Обов'язкове дотримання академічної доброчесності. Неприпустимі плагіат та списування.

Відвідування занять: Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Пропущені заняття студент відпрацьовує, індивідуально виконуючи передбачену у плані лекційного чи практичного занять роботу. Для цього використовуються: усне опитування; перевірка виконаних завдань; заслуховування і перегляд відеопрезентацій; перевірка виконаної, передбаченої програмою курсу самостійної роботи.

Неформальна освіта: за публікації статей, участь у конференціях чи отримані сертифікати (платформи EdEra, Coursera чи Prometpeus) студент отримує додаткові бали (2 б. за кожен вид роботи)

8. Рекомендована література

1. Качак Т. Б. Українська література для дітей: підручник. К.: ВЦ «Академія», 2018. 352 с. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/2043>
2. Качак Т. Б., Круль Л. М. Зарубіжна література для дітей: підручник. К.: Академвидав, 2014. 416 с.
3. Качак Т. Б. Методика навчання літературного читання як компонент інтегрованого курсу «Дитяча література та методика навчання літературного читання»: Курс лекцій. Івано-Франківськ, 2020. 172 с.
4. Качак Т. Дитяча література та методика навчання літературного читання. Методичні рекомендації. Івано-Франківськ, 2020, доп. 2023. 62 с. <http://surl.li/mrhwc>
5. Качак Т. Б. Тенденції розвитку української прози для дітей та нацтва поч.. XXI ст.. Монографія. К.: Академвидав, 2018. 420 с.
6. Качак Т., Круль Л. Дитяча література. Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Тіповіт, 2014. 236 с.
7. Качак, Т. Б. Цифрові інструменти літературної освіти майбутніх учителів початкової школи в умовах дистанційного навчання. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2021. Вип. 86(6). С. 144–169. <https://doi.org/10.33407/itlt.v86i6.4079>
8. Kachak, T. , Blyznyuk, T. , Krul, L. , Voloshchuk, H., & Lytvyn, N. Children’s literature research: receptive-aesthetic aspect. *Apuntes Universitarios*. 2022. 12(3). P. 76 – 93. <https://doi.org/10.17162/au.v12i3.1104>
9. Качак Т. Літературна освіта молодших школярів. Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2022. 100 с.
10. Качак Т. Літературна освіта молодших школярів. Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2017. 44 с. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/2075/1/%D0%9A%D0%B0%D1%87%D0%B0%D0%BA%20%D0%A2.%20%D0%9B%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0.pdf>
11. Качак Т. Б., Круль Л. М. Література для дітей і дитяче читання в Новій українській школі. Гірська школа Українських Карпат. 2018. №18. С. 164 – 170. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/2059/1/%d0%9a%d0%b0%d1%87%d0%b0%d0%ba%20%d0%a2.%2c%20%d0%9a%d1%80%d1%83%d0%bb%d1%8c%20%d0%9b.%20%20%d0%9b%d1%96%d1%82%d0%b5%d1%80%d0%b0%d1%82%d1%83%d1%80%d0%b0%20%d0%b4%d0%bb%d1%8f%20%d0%b4%d1%96%d1%82%d0%b5%d0%b9%20%d1%96%20%d0%b4%d0%b8%d1%82%d1%8f%d1%87%d0%b5%20%d1%87%d0%b8%d1%82%d0%b0%d0%bd%d0%bd%d1%8f.pdf>
12. Качак Т. Б. Література для дітей і дитяче читання у контексті сучасної літературної освіти: збірник науково-методичних статей. Івано-Франківськ: Тіповіт, 2013. 132 с.
13. Качак Т.Б., Ленько Х. П. Формування у молодших школярів патріотичних цінностей засобами дитячої літератури. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 62. Т. 1. С.55 – 59. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/62.1.11>
14. Kachak T., Blyznyuk T. Technology of integrated learning in language and literary education classes [Технологія інтегрованого навчання на уроках мовно-літературної освітньої галузі]. *Scientific-pedagogical journal “Educational Horizons”. Освітні обрії*. 2023. № 1 (56). P. 89 – 94. <https://doi.org/10.15330/obrii.56.1.89-94>
15. Качак Т. Б. Новочасні реалії літературної казки. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія»*. 2023. № 61. С. 152 – 155. DOI <https://doi.org/10.32782/2409-1154.2023.61.34>
16. Качак Т. Б. Основа концепції дослідження дитячої літератури як художньо-естетичного феномена. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2023. Том 34 (73) № 2 Ч. 2. С. 1-8. <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2023.2.2/01>
17. Качак Т., Кульчак Х. Інфографіка як засіб візуалізації та аналізу мовно-літературного матеріалу в початковій школі. *Актуальні питання гуманітарних наук*.

Вип. 61, том 2, 2023. С. 188 – 195. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-2-31>

18. Качак Т. Б. Літературна освіта майбутніх учителів початкової школи в умовах дистанційного навчання. *Матеріали звітної наукової вебконференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2020 рік ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»*, 5–9 квітня 2021 р., м. Івано-Франківськ. Електронне видання. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2021. С. 13-14.

19. Kachak Tetiana, Kachak Khrystyna. Mind Maps as a Tool for Visualization and Structuring of Linguistic and Literary Material in the Process of Teaching Students. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*. 2022. Vol. 9, No. 1 (Apr. 2022), 92-100. DOI: <https://doi.org/10.15330/jpnu.9.1.92-100>

10. Качак Т. Використання цифрового сервісу Learningapps у літературній освіті майбутніх учителів початкової школи. *Модернізація освітнього середовища: проблеми та перспективи в контексті євроінтеграції: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції* (Івано-Франківськ, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 19-20 травня 2022 р.) / Упор. Т. Качак. Івано-Франківськ, 2022. С. 182 – 186.

20. Качак Т. Б. Формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх учителів у процесі літературної освіти. *Електронний збірник наукових праць ЗОІППО*. 2022. № 5 (52).

https://www.zoippo.zp.ua/pages/publications/el_gurnal/pages/vip52.html#top%202

21. Качак Т. Літературна освіта в Україні: промоція дитячої книги і читання. *Література. Діти. Час: Вісник центру дослідження літератури для дітей та юнацтва*. Вип. 4. Рівне: Дятлик М., 2013. С. 239 – 246.

22. Державний стандарт початкової освіти. URL: <http://dano.dp.ua/attachments/article/303/%D0%94%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82%20%D0%BF%D0%BE%D1%87%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8.pdf> (Дата звернення: 21.04. 2019)

23. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом О. Я. Савченко. 1-2 класи. URL: <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2018/03/1tipova-osvitnya-programa-rozroblena-pid-kerivnitstvom-o-ya-savchenko.docx> (Дата звернення: 21.04. 2019)

24. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом О. Я. Савченко. 3-4 класи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennya/2018/10/10/typova-osvitnya-programa-3-4-klas-proekt-1.docx> (Дата звернення: 21.04. 2019)

25. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Р. Б. Шияна. Цикл І. URL: <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2018/03/typovaosvitnyaprograma-1.doc> (Дата звернення: 21.04. 2019)

26. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Р. Б. Шияна. Цикл ІІ. Проект. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennya/2018/10/10/programa-3-4-proekt-2.doc> (Дата звернення: 21.04. 2019)

27. Художні твори для дітей та юнацтва українських та зарубіжних письменників, передбачені для вивчення навчальною програмою курсу «Дитяча література та методика навчання літературного читання»

Викладач професор кафедри початкової освіти Т. Б. Качак